

לעילוי נשמות
יומטוב בן אסתר אליאסי ז"ל
שרה בת חוה כחלון ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

מתי יגיע ה"שלום" ? עיון בפרשת השבוע על פי "התורה והמצוה" למלבי"ם

בעולם, ובכל אחת מהנה אפשר שתבא גאולת ישראל וימות המשיח יחלו. החרב, אפשר שתהי' משמשת לא רק בתור מגין ושומר את השלום שלא יופר, כ"א עוד יהי' לה תפקיד לבער קוצים ולהכניע עריצים, ומ"מ כשתבא השעה שישראל יוכל לבא אל מנוחתו ונחלתו, תהיה יד ד' נטויה עליו. ואם גם בעתיד, אשר כנסת ישראל תשוב לגדולתה, עוד יוכל להיות שמ"מ כח הגבורה יהיה צריך לעשות את דרכו לפעמים גם בחרב נוקמת - א"כ יחשב בצדק הזיין לתכשיט ישראלי ג"כ, אע"פ שבעקרו איננו בא כ"א מפני ההכרח. שלילת התכשיט יכולה להיות רק לדבר ששימושו מצוייר רק בזמן החרבן והדילדול של האומה, אבל כל מה שהשימוש יהיה בו גם בזמן הגדולה, כבר יש בו משום תכשיט אע"פ שהוא צורך שעה ועובר. ונראין הדברים, שע"פ הלשון האחרון הזה, אין אנו נזקקים לומר שרק לתכשיטין בעלמא יהיו כלי הזיין, אלא שישראל יעשה חיל גם בעוד אשר ערפל יכסה ארץ ולאומים, והשד והמץ עוד לא יכלה מן הארץ. יבא ישראל למנוחתו כדי לבא אל מגמת פניו וחיותו המכוונת בארצו וממלכתו, ואם ירעשו המון גויים לקום עליו עוד הפעם, הנה ימינו תרעץ אייב. עד אשר תתרום הרוח, וע"י גדולתן של ישראל והכרת דבר ד' אשר יקום לעולם, לעיני כל בשר, על העם אשר בחר לנחלה לו, ויתרום ערך המוסר והצדק מצד ההכרה שהרוחניות העליונה היא התקיפה מכל, כי דבר ד' צור עולמים היא, או תחדל החרב מן הארץ. אבל מבטלי החרב, בני ישראל, צריכים להיות בתחילה חגורי חרב, והוראת גבורתם צריכה לבא בתכונה של פועל ומעשה. אז השלכת החרב, אחרי אשר נאחזה בכף מעם מופת זה, תהיה הוראה מקובלת ע"פ דבר ד' לכל עם ולשון. א"כ גם לימות המשיח אינם בטלים.

5. סנהדרין צ"ט, א'
אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך (אלהים) יעשה למחכה לו ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות.

6. רמב"ם הל' תשובה ט', ב'
אבל ימות המשיח הוא העולם הזה ועולם כמנהגו הולך אלא שהמלכות תחזור לישראל וכבר אמרו חכמים הראשונים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד:

מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן אף לימות המשיח אינן בטלין.

4. עין אי"ה שבת ב', ו', מ"ב-מ"ד; מ"ח

מב. לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת כו' ר"א אומר תכשיטין הן לו. הגבורה, כשהיא לעצמה היא תכשיט. עז החיים בכל אופן הוא טוב ונאה, והיא בטבעה מחוברת עם גבורת הנפש, שהיא באה דוקא עם סהרתה ויושרה. ע"כ הסימנים החיצוניים המראים על הגבורה, הנה ג"כ תכשיטין.

מג. והכ"א, אינן אלא לגנאי, שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. אע"פ שעצם מדת הגבורה היא תפארת ותכשיט לאדם, אבל האופן אשר (נשמטשו) [נשמטשו] בו עד כה בני"א בגבורתם הוא מכוער הרבה. ובאשר כלי הזיין, שהשימוש בו הי' ברובו רק להרע, הוא מורה יותר על ההשחתה האנושית(1) ממה שמורה על תפארת הגבורה הצפונה בקרבו, ע"כ אינם אלא לגנאי.

מד. תניא, אמרו לו לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטלים לימות המשיח. א"ל, מפני שאינן צריכין, שנאמר (ו)לא ישא גוי אל גוי חרב. הניגוד הנמצא בין גוי לגוי, כל זמן שהוא נצרך, הרי הוא מתיקוני העולם והוא משכלל את הדרו. וכיון שיש ניגוד, מוכרחת היא יראת המלחמה להמצא, וצריך חרב מוכנת בכף כדי להשוות את המשקל של הכת, כדי שלא תתפרץ מלחמה. וזאת היא הודה והדרה של החרב, שע"י כחה מתקיים צביון החיים המלא ניגודים, ומ"מ היא שומרת את השלום לפי הערך, ותעודתה היא באמת שלא תהי' לכלי שימוש כ"א לתכשיט, שכח הניגוד יהיה בכח, כדי לתמם את כל גוי ע"פ צביונו המיוחד, ומ"מ לא יצא אל הפועל לשפך דם. אמנם בימות המשיח, לעת אשר תתבשל האנושיות לגמרי, אז יסור כח הניגוד משרשו, ושינוי הראוי להמצא בין העמים יעמד ע"פ מערכה משטרית, כאותה המערכה של האיברים הפרטיים של גוף שלם. ואז לא יהיה החרב נדרש כלל, כי אין כאן אפילו כח גנוז שיש לו אפשרות להתפרץ לכלל מלחמה, ולא יהי' נמצא כ"א שלום מוחלט, ורגשי ידידות וכבוד בין כל העמים, ותבטל גם מעלת התכשיט של הזיין, מפני שאינן צריכין.

מת. ואיכא דאמרי, א"ל לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן מפני מה הן בטלין לימות המשיח. א"ל, אף לימות המשיח אינם בטלין. היינו דשמואל, ופליגי דר"ח ב"א. מדרגות שונות אפשריות הן להגלות

1. ויקרא כ"ז, ג'-ז'
(3) אם בְּזוֹקְתֵי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם: (ד) וְנָתַתִּי גְשָׁמִים בְּעֵתָם וְנָתַתִּי הָאֶרֶץ יְבוּלָה וְעַן הַשְּׂדֵה יִתֵּן פְּרִי: (ה) וְהַשִּׁיג לָכֶם דָּיֵשׁ אֶת בְּצִיר וּבְצִיר יִשְׁיג אֶת זֶרַע וְאֶכְלֹתֶם לְזוֹמְכֶם לְשִׁבְעֵי וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִטּוֹן בְּאַרְצְכֶם: (ו) וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וַיִּשְׁכַּבְתֶּם וְאִין מִזְרִיד וְהַשִּׁבְתִּי זִוְיָה רַעַה מִן הָאֶרֶץ וְזָרַב לֹא תֵעָבֵר בְּאַרְצְכֶם: (ז) וְרַדְפְתֶּם אֶת אֲיִבֵיכֶם וְנָפְלוּ לַפְּנֵיכֶם לְזָרַב: (ח) וְרַדְפוּ מִכֶּם וְזַמְשִׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֲיִבֵיכֶם לַפְּנֵיכֶם לְזָרַב: (ט) וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהַרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּימְתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְכֶם: (י) וְאֶכְלֹתֶם יִשָּׁן וְיִשָּׁן וְיִשָּׁן מִפְּנֵי זִוְדֵי תוֹצִיאֹו: (יא) וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִזְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: (יב) וְהִתְלַכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם: (יג) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם מִצִּיּוֹן מִדֵּיָה לְהֵם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹכַף אֶתְכֶם קוֹמָמוֹת:

2. מלבי"ם ויקרא, כ"ז, ו'
ונתתי שלום בארץ. אחר שהבטיח להם הברכה יבטיח על הכלי המחזיק ברכה שהיא השלום. שהיא מחזיק כל הברכות. כי השלום כולל כל הטובות אשר במציאות. שהרע הוא הפירוד וההתנגדות אשר במציאות, בין התנגדות היסודות במורכב. בין התנגדות המערכת בהנהגה. בין התנגדות כת האשים זל"ז. או עם עמים אחרים, וכן התנגדות יתר הבע"ח שן בהמות עם חמת זוחלי עפר. והשלום כולל ההסכמה הכללית והפרטית בכל המציאות שאז יתקיימו כל הטובות ועז"א עושה שלום ובורא רע. שהשלום הוא הפוך הרע. כמו שהאור הפך החושך. וז"ש מגיד שהשלום שקול כנגד הכל.

3. שבת ס"ג, א'
לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתרים ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חמאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכמים אומרים אינן אלא לגנאי שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה ... אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן לפי שאינן צריכין שנאמר לא ישא גוי אל גוי חרב ... ואיכא דאמרי אמרו לו לרבי אליעזר וכי